

BRANDEN (VAN DEN) (*Jan-Frans-Fritz*), Doctor in de Geneeskunde. Oud-Directeur van het Laboratorium van Leopoldstad (Mechelen, 15.2.1885 — St Lambrechts-Woluwe, 6.4.1942). Zoon van Frans en van De Bruyn, Katharina.

Van den Branden bekwam in 1909, met de grootste onderscheiding, zijn diploma van doctor in de Geneeskunde, aan de Universiteit te Leuven. Na het beëindigen van zijn studies bleef hij nog gedurende een jaar, als assistent van professor Denys, aan diens laboratorium te Leuven verbonden.

In 1910, het voorbeeld volgend van Broden en Rodhain, die eveneens hun wetenschappelijke vorming van professor Denys ontvingen, vertrok Van den Branden naar Afrika, waar hij, als adjunct van Rodhain, deel uitmaakte van de wetenschappelijke zending in Katanga. Deze expeditie werd, in de destijds nog weinig bevolkte gebieden van Beneden-Katanga, van 1910 tot 1912 ondernomen. De talloze moeilijkheden, noch de ontberingen konden het wetenschappelijk werk en de koloniale roeping van Van den Branden beletten.

Tijdens zijn verlof in Europa studeerde hij aan de School voor Tropische Geneeskunde. Bij zijn terugkeer in Congo werd hij geattacheerd bij het Laboratorium te Leopoldstad, waarvan hij in 1915 tot Directeur werd benoemd.

Dit ambt zou hij bekleeden tot op het einde van zijn koloniale loopbaan, in 1929. Het uitbreken van de eerste wereldoorlog verplichtte hem zijn verblijf in Afrika tot in 1919 te verlengen.

In 1925 werd hij, buiten zijn functie van Directeur van het laboratorium van Leopoldstad, nog benoemd tot inspecteur van de provinciale laboratoria.

Op het einde van zijn koloniale carrière bereidde hij de organisatie voor van het huidige Prinses Astrid-Instituut te Kinshasa.

Van den Branden had in Afrika niet alleen een grote vermaardheid inzake hygiëne verworven; hij had tevens een administratieve ondervinding opgedaan. Hij werd als een modelambtenaar beschouwd; actief en tuchtvol.

Bij zijn definitieve terugkeer in het Moederland, in 1929, werd hem het bestuur toevertrouwd van het Centraal Laboratorium van het Bestuur van Volksgezondheid; terzelfdertijd werd hij benoemd tot professor aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde, tot lid van de Hogere Raad voor Koloniale Hygiëne, van de Hogere Raad voor Volksgezondheid in het Moederland en van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Geneeskunde. Hij nam deel aan de werking van verscheidene wetenschappelijke vennootschappen; vaak schreef bijdragen voor de « Société Belge de Biologie », de « Société de Pathologie exotique » (Paris) en de « Société Belge de Médecine Tropicale ».

Op 22 januari 1930 werd Van den Branden tot buitengewoon lid benoemd bij de sectie voor natuurlijke en geneeskundige wetenschappen van het Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut. Van zijn hand verschenen verscheidene zeer merkwaardige mededelingen betreffende de chemotherapie en de therapie van de slaapziekte.

De wetenschappelijke activiteit van Van den Branden was zeer aanzienlijk. Sinds 1908, toen hij nog student was, — tot aan zijn dood —, heeft hij meer dan 200 nota's en mededelingen uitgegeven, de meesten met betrekking tot de tropische geneeskunde, anderen handelend over diverse geneeskundige onderwerpen en over de bacteriologie. Alle belangrijke koloniale ziekten hielden zijn aandacht gaande. Het zou ons onmogelijk zijn al zijn publicaties te analyseren. Vermelden we slechts de voornaamste zijner opzoekingen en de belangrijkste uitslagen welke deze opleverden.

Van den Branden begon zijn koloniale navorsingen onder de leiding van J. Rodhain.

De ervaring welke hij opdeed vinden we terug in het belangrijke verslag over de werking van de Zending in Katanga, uitgegeven te Brussel in 1913.

Samen met L. Pearce was Van den Branden de eerste proefnemer van de tryparsamide. Dit geneesmiddel verbeterde in aanzienlijke mate de prognose van de slaapziekte. Hij was ook één van de eerste om de hoge activiteit te beproeven van het product dat samengesteld werd door de Duitsers onder de naam Bayer 205. Hij had het idee het te gebruiken met een prophylactisch doeleinde; met een juiste dosis beschermt dit geneesmiddel de mens gedurende 3 maanden tegen de Trypanosomeninfectie. Deze methode werd later toegepast op een vaste schaal onder de naam Bayerisatie.

Bij zijn terugkeer in België bleef de werkzaamheid van Van den Branden georiënteerd naar de chemotherapie. Hij toonde zich altijd een nauwgezet waarnemer en proefnemer, die zich meer aan de feiten dan aan de hypothesen hechtte.

Van den Branden was niet alleen een laboratoriumvorsor, maar tevens ook geneesheer. In Congo kreeg hij ruim de gelegenheid zijn gaven als doctor in de geneeskunde te tonen. Hij was geliefd door al zijn zwarte patiënten.

In het moederland hield hij zich voornamelijk bezig met administratief werk. Hij bestudeerde verscheidene vraagstukken van sociaal belang; zoals het voorkomen van de slaapziekte, het voorkomen van de tuberculose bij de negers, enz...

Van den Branden was een sympathiek, goed en loyaal man. Zijn dood betekende een zwaar verlies voor de kolonie, welke hij zo schitterend had gediend.

Van den Branden was drager van verschillende eretekens, o. a.: van de Gouden Dienstster met 2 strepen, van de Burgerlijke Medaille 2e klasse. Hij was ridder in de Leopoldsorde, ridder in de Kroonorde en ridder in de Koninklijke Orde van de Leeuw.

1 juli 1953.
R. Bonnaerens.

Registre matricule n° 6547. — *Annales de la Société belge de Médecine tropicale* (Anvers, T. 22, n° 1, 31 mars 1942, pp. 87-89). — Daye, Pierre, *L'Empire colonial belge* (Brux., 1923, p. 156). — Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut. *Mededelingen der Zittingen* (Brus., T. 13, 1942, n° 2, blz. 175; n° 3, blz. 381 en 383). — Institut Royal Colonial Belge. *Bulletin des Séances* (Brux., T. 17, 1946, n° 1, pp. 177-191).